

## KONU

## ALİŞTIRMA

**CÜMLE:** Bir düşünceyi isteği, haberi ya da duyguyu anlatmamızı sağlayan, bir veya birden çok sözcükten oluşan anlatım birimine “cümle” denir.

**ÖRNEK:**

Yoruludum.

Eşyaları taşıırken çok yoruludum.

**ÖGE:** Cümlelerdeki sözcüklerin tek başına ya da söz grupları halinde cümlede yerine getirdikleri göreve “öge” adı verilir.

<< Öge konusu bir çok alt bilgi gerektirir. Özellikle söz grupları iyi bilinmelidir.

<< Söz grupları isim ve sıfat tamlamaları, deyimler, ikilemeler, birleşik fiiller, söz grupları kesinlikle birbirinden ayrılmalıdır.

<< Ögeler bulunurken mutlaka önce yüklem hemen peşinden özne bulunmalıdır. Sıralama için YÖNTEM kelimesi kullanılabilir. (Yüklem Özne Nesne Tümleçler EM)

<< Diğer ögeleri bulmak için mutlaka yükleme soru sorulmalıdır.

<< Ögeleri bulurken kimin ve neyin soruları asla sorulmamalıdır.

**Ögeler Temel ve Yardımcı olarak ikiye ayrılır:**

**Temel Ögeler:** Yüklem - Özne

**Yardımcı Ögeler:** Nesne - Yer Tamlayıcısı (Dolaylı Tümleç) - Zarf Tümleci

**NESNE:**

Cümlede öznenin yaptığı işten etkilenen unsura “nesne” denir.

Nesneyi bulmak için yükleme; "neyi, kimi" ve özneyi bulduktan sonra "ne" sorusu yöneltilir.

Komşumuzun kedisi bizim bahçedeki saksıları oynamış.

ÖZNE

NESNE

YÜKLEM

Arkadaşına doğum gününde hediye aldı. (O- Gizli Özne)  
NESNE YÜKLEM

**A) Belirtili Nesne:** Cümlede **neyi, kimi** sorularına cevap alabiliyorsak nesneye belirtili nesne;

Arkadaşını otobüse binene kadar yalnız bırakmadı.

Belirtili N.

(**Kimi** yalnız bırakmadı? – Arkakadaşını)

**B) Belirtisiz Nesne:** Cümlede **ne** sorusuna cevap alıyorsa nesneye belirtisiz nesne adı verilir. Belirtili nesne olan sözcükler her zaman ismin belirtme (-i) hâli ekini alır.

Bahçede çalışmak için yeni çizme almış.

(Belirtisiz N.) Ne Almış? Yeni çizme

**TÜRKÇE DERSİ**

*Aşağıdaki cümlelerin nesnelerini bularak nesne olan bölümü alttaki boş alana yazınız. (Nesne sözcük veya sözcük grubundan oluşabilir.)*

Mutlu olmak için yarını beklemeyin.

[.....]

Rehber, Rus turistleri Kapadokya'ya götürdü.

[.....]

Saati geldiğinde ilaçlarını mutlaka alır.

[.....]

Elindeki Kuran'ı masaya bırakarak konuşmaya başladı.

[.....]

Laboratuvarda deney yaparken baş parmağını cam kesmiş.

[.....]

Komşusuna tatil dönüşünde Giresun fındığı getirdi.

[.....]

Maraş dondurmasını dolaptan çıkarıp yemişler.

[.....]

Şirkettekiler avukatların getirdiği dosyaları incelediler.

[.....]

Okula başladığındaki heyecanını hala koruyor.

[.....]

Metin Amca, dört mevsimi de sevdiğini söyledi.

[.....]

Şarj olması için telefonun fişini prize taktı.

[.....]

Çocuğun yaşlı adama yardım ettiğini gördü.

[.....]

Misafirlerine sütlaç tatlısı ikram etti.

[.....]

Arkadaşını evine kadar bırakıp geri döndü.

[.....]

## ETKİNLİK

## TÜRKÇE DERSİ

Aşağıdaki altı çizili olan nesneleri inceleyiniz ve belirtili nesne/ belirtisiz nesne olarak ayırarak yazınız.

Yeni resim öğretmeni okul duvarlarını boyadı.

Nesne: ..... Türü: .....

Kitapların arasında eski bir mektup buldum.

Nesne: ..... Türü: .....

Çarşafı dolaptaki yerlerine koyarak salona döndü.

Nesne: ..... Türü: .....

Öğleden sonra harmanda fındık çuvalladılar.

Nesne: ..... Türü: .....

Eğitim, çoraklaşmış gönülleri yeniden yeşertir.

Nesne: ..... Türü: .....

Pazarda tezgahların önünde bir miktar para buldu.

Nesne: ..... Türü: .....

Hafta sonlarında ailece bisiklet turu yapıyorlar.

Nesne: ..... Türü: .....

Karne hediyesi olarak oğluna telefon almış.

Nesne: ..... Türü: .....

Olgun armutları bir sepete koyarak pazara götürdü.

Nesne: ..... Türü: .....

## TÜRKÇE DERSİ

Aşağıdaki sorulardan nesneyi bulmaya yönelik olan soru cümlelerini işaretleyiniz?

[ ] Sabah erkenden nereyi boyadı?

[ ] Annem nereye gitti?

[ ] Kim bu bulmacayı çözmüş?

[ ] İstasyondakiler kimi bekliyorlar?

[ ] Bu olanları niçin bana anlatmadınız?

[ ] Komşumuz ne istedi?

[ ] Kitaba ne sürülmüş?

[ ] Nasıl tanıştınız?

## TEST

1. Aşağıdaki sorulardan hangisi belirtisiz nesneyi bulmaya yönelik olarak sorulmuştur?

- A) Odada ne kırılmış?
- B) Bizden ne istiyor?
- C) Bu köprü neden yıkılmış?
- D) Merdivende kimi bekliyormuş?

2. Aşağıdaki cümlelerden hangisinde "kitap" kelimesi nesne olarak kullanılmıştır?

- A) Kitap insana doğru yolu gösterir.
- B) Bu hayalleri kitap anlatıyor.
- C) Bankın üzerinde kitap unutmuş.
- D) Kitap medeniyetin göstergesidir.

3. Aşağıdaki cümlelerden hangisinde nesne kullanılmamıştır?

- A) Olgunlaşmış fındıkları dökülünce topladık.
- B) Bayramda biz de kurban kestik.
- C) Cevizleri yanında getirdiği poşete koydu.
- D) Çocukların oyun sesleri tüm mahallede duyuldu.

4. "Dilimlenmiş armutları kaseden alarak afiyetle yedi." Cümlesindeki nesne aşağıdakilerden hangisidir?

- A) yedi
- B) afiyetle
- C) kaseden alarak
- D) dilimlenmiş armutları

5. "Parmak izi kilidini açamadı."

Yukarıdaki cümle aşağıdaki hangi öğelerden oluşmuştur?

- A) Nesne - Yüklem
- B) Özne - Yüklem
- C) Gizli Özne – Nesne - Yüklem
- D) Gizli Özne - Yüklem

6. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde nesne yanlış gösterilmiştir?

- A) Yaz tatilinin son günlerinde köyünde **fındık** topladı.
- B) Köyün üstünde **kara kara bulutlar** dolaşıyordu.
- C) Çocuklar sallana sallana **salıncağı** eskitti.
- D) Balkona oturup kitap okumak için **salıncak** yaptı.

Tatile giderken kedi götürdüler çünkü kedilerini bırakacakları bir yer yoktu.

7. Yukarıdaki cümledeki nesne türü aşağıdakilerden hangisinde doğru olarak verilmiştir?

- A) kedilerini bırakacakları bir yer – Belirtisiz Nesne
- B) tatile giderken – Belirtili Nesne
- C) kedi – Belirtisiz Nesne
- D) götürdüler – Belirtili Nesne